

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ

Αιρετοί δήμων: καθήκοντα, δικαιώματα, υποχρεώσεις

Αριθμός Εγκυκλίου 162

Α.Π.: 12261/9-02-2024

Περιεχόμενα

Εισαγωγή

A. Οι δήμοι ως αναπόσπαστη μονάδα διοίκησης του κράτους – Οι δημοτικές αρχές ως πολιτικά όργανα με πολιτική και διοικητική αποστολή.....	3
B. Δήμοι και δημοτικές αρχές σε συνεχή εποπτεία από το Κράτος	4
1. Έλεγχος νομιμότητας σε πράξεις ή παραλείψεις των δημοτικών αρχών	
2. Πειθαρχική και άλλες ευθύνες των αιρετών οργάνων	
Γ. Διευκολύνσεις δημοτικών συμβούλων για την άσκηση του έργου τους- Καταστατική θέση	6
Δ. Δικαιώματα - Υποχρεώσεις δημοτικών συμβούλων	7
1. Δικαιώματα	
2. Υποχρεώσεις	
E. Η αιρετή διοίκηση του δήμου	9
1. Το δημοτικό συμβούλιο	
1.1. Η άσκηση αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου	9
1.2 Δημοτικές παρατάξεις του δημοτικού συμβουλίου	10
2. Ο Δήμαρχος	
2.1 Οι πολλαπλοί ρόλοι του Δημάρχου.....	11
2.2. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων	12
2.3. Εξουσιοδότηση υπογραφής.....	14
2.4. Αναπλήρωση δημάρχου	15
2.5. Εντεταλμένοι δημοτικοί σύμβουλοι – ομάδες εργασίας	18
3. Η Δημοτική επιτροπή	
4. Όργανα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης - Μονομελή και συλλογικά όργανα των Δημοτικών Κοινοτήτων	
4.1 Όργανα διοίκησης δημοτικών κοινοτήτων	19
4.2 Διευκολύνσεις συμβούλων και προέδρων δημοτικής κοινότητας για την άσκηση των αιρετών καθηκόντων τους	20
4.3 Μη ένταξη συμβούλων και προέδρων δημοτικής κοινότητας σε δημοτικές παρατάξεις	20
4.4 Λειτουργία του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας	20
5. Συμπαράστατης του δημότη και της επιχείρησης	
Στ. Τοπικό δημοψήφισμα.....	22

Εισαγωγή

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται βασικές πληροφορίες προς όλα τα αιρετά όργανα των δήμων για την καλύτερη δυνατή άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων.

Για όλα τα θέματα που θίγονται, συνοπτικά, στην παρούσα εγκύκλιο η υπηρεσία έχει ήδη εκδώσει λεπτομερείς επιμέρους εγκύκλιες οδηγίες, τις οποίες μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και στη διαδρομή <https://www.ypes.gr/apokentromeni-dioikisi-aytodioikisi/>.

Α. Οι δήμοι ως αναπόσπαστη μονάδα διοίκησης του κράτους – Οι δημοτικές αρχές ως πολιτικά όργανα με πολιτική και διοικητική αποστολή

Στα άρθρα 101 και 102 του Συντάγματος καθιερώνεται ο ενιαίος χαρακτήρας του ελληνικού κράτους, με τη γενική πολιτική της χώρας να καθορίζεται και να κατευθύνεται από την κυβέρνηση.

Παράλληλα, η διοικητική οργάνωση του κράτους βασίζεται στα διοικητικά συστήματα της αποκέντρωσης (άρθρο 101 Σ) και της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (άρθρο 102 Σ), η οποία διέπεται από την αρχή της **εγγύτητας** και την αρχή της **επικουρικότητας**.

Ο δήμος, ως πρώτος βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης, αποτελεί ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (νπδδ) που διαθέτει **διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια**. Ως νπδδ ασκεί **δημόσια εξουσία** με αρμοδιότητες σε συγκεκριμένες εδαφικές ενότητες, κατ'αρχήν για **τοπικές υποθέσεις** που συνδέονται με τον εδαφικό χώρο κάθε δήμου αλλά και για συγκεκριμένες **κρατικές αρμοδιότητες**.

Το Σύνταγμα για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του διοικητικού συστήματος έχει αναθέσει τη διοικητική και την πολιτική ευθύνη διαχείρισης των ανωτέρω υποθέσεων στις αιρετές δημοτικές αρχές.

Οι αιρετές δημοτικές αρχές διαθέτουν, με άλλα λόγια, διπλή ιδιότητα, καθώς είναι τόσο **πολιτικά όργανα**, λόγω της άμεσης λαϊκής νομιμοποίησής τους όσο και **διοικητικά όργανα**, λόγω της άσκησης από μέρους τους δημόσιας διοίκησης σε τοπικό επίπεδο.

Οι αιρετές δημοτικές αρχές, υπηρετώντας τον διπλό αυτό ρόλο, οφείλουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους να εφαρμόζουν το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και να συνεργάζονται με όλα τα συναρμόδια Υπουργεία, τα οποία στο πλαίσιο του επιτελικού τους ρόλου έχουν την ευθύνη συντονισμού και εφαρμογής των πολιτικών που οι δήμοι αναλαμβάνουν να εφαρμόσουν σε τοπικό επίπεδο.

B. Δήμοι και δημοτικές αρχές σε συνεχή εποπτεία από το Κράτος

1. Έλεγχος νομιμότητας σε πράξεις ή παραλείψεις των δημοτικών αρχών

Οι δήμοι, ως νπδδ που ασκούν δημόσια εξουσία, συγκροτούνται από ένα εκτεταμένο πλέγμα δημοτικών υπηρεσιών, εκδίδοντας πολυάριθμες διοικητικές πράξεις και πραγματοποιώντας πολυάριθμες υλικές ενέργειες.

Στο πλαίσιο αυτό ο νομοθέτης, κατ' επιταγή του άρθρου 102 του Συντάγματος, έχει προβλέψει την άσκηση διοικητικής εποπτείας του κράτους **τόσο στα όργανα** που συγκροτούν τις αιρετές δημοτικές αρχές (δήμαρχο, μέλη δημοτικού συμβουλίου και δημοτικής επιτροπής) και τα όργανα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης (σύμβουλοι και πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων), **όσο και στις πράξεις/ παραλείψεις τους.**

Η συνταγματική επιταγή της άσκησης κρατικής εποπτείας στους δήμους καθίσταται πάντοτε αναγκαία για χάρη της ενότητας του κράτους και του δικαίου.

Κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας οι αιρετές δημοτικές αρχές δεν πρέπει να παραβλέπουν ότι το Σύνταγμα τους διασφαλίζει μεν αυτοτέλεια, διοικητική, οικονομική και δημοσιονομική, αλλά δεν τους απονέμει αυτονομία, δηλ. εξουσία να θεσπίζουν αυτοτελώς – από μόνοι τους- κανόνες δικαίου.

Με άλλα λόγια το Σύνταγμα εξασφαλίζει στους δήμους την άσκηση δημόσιας εξουσίας, με δικά τους αιρετά όργανα και προβλεπόμενους πόρους, περιορίζει, όμως, τη δυνατότητα που έχουν να εκδίδουν κανονιστικές πράξεις στο πλαίσιο, μόνο, νομοθετικής εξουσιοδότησης για τη ρύθμιση θεμάτων με τοπικό ενδιαφέρον και τεχνικό ή λεπτομερειακό χαρακτήρα. Συνεπώς, η διοικητική δράση των δημοτικών αρχών πρέπει να ασκείται πάντα μέσα σε ένα πλαίσιο γενικών κανόνων που θεσπίζονται από το νομοθέτη ή την κανονιστικώς δρώσα διοίκηση, δηλαδή κατ' εφαρμογή νόμων και κανονιστικών πράξεων πχ. προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις.

Το Κράτος ασκεί εποπτεία στις πράξεις και τις παραλείψεις των αιρετών δημοτικών αρχών που συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας, η εποπτεία, όμως, δεν μπορεί να παρεμποδίζει την πρωτοβουλία και ελεύθερη δράση τους.

Τα αρμόδια εποπτικά όργανα ασκούν έλεγχο νομιμότητας στις πράξεις των αιρετών δημοτικών αρχών, κατά κανόνα κατασταλτικά και σε κάποιες περιπτώσεις και προληπτικά. Ο έλεγχος νομιμότητας σημαίνει ότι το εποπτικό όργανο ελέγχει τους όρους, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος ή το κανονιστικό πλαίσιο για την έκδοση της πράξης, καθώς και εάν το περιεχόμενο της πράξης είναι σύμφωνο με το περιεχόμενο του κανόνα δικαίου που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Από την άλλη πλευρά η κρατική εποπτεία δεν μπορεί να προβεί σε έλεγχο της ίδιας της αξιολόγησης του οργάνου του δήμου και σε υποκατάσταση της δικής του ουσιαστικής εκτίμησης των πραγμάτων σε αυτή που σχημάτισε το όργανο του δήμου.

Το εποπτικό όργανο μπορεί να ακυρώσει την πράξη, εάν διαπιστώσει παράβαση του νόμου ή της διαδικασίας έκδοσης μιας πράξης. Τα αποτελέσματα της ακύρωσης ανατρέχουν στο χρόνο έκδοσης της πράξης, ακόμα και εάν έχει περάσει αρκετό χρονικό διάστημα μέχρι να ολοκληρωθεί ο έλεγχος. Μέχρι, όμως, να ακυρωθεί, η πράξη αυτή είναι άμεσα εκτελεστή και παράγει όλα τα αποτελέσματα σε όλους όσους απευθύνεται (τεκμήριο νομιμότητας). Επίσης, μέχρι την έναρξη της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ο Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης που έχει αναλάβει την άσκηση εποπτείας δεν έχει αρμοδιότητα να αναστείλει την εκτέλεση προσβαλλόμενης ενώπιον του πράξης.

2. Πειθαρχική και άλλες ευθύνες των αιρετών οργάνων

Η κρατική εποπτεία έναντι των αιρετών δημοτικών αρχών συνδέεται αναπόσπαστα και με την πειθαρχική ευθύνη τους. Οι αιρετές δημοτικές αρχές δεν είναι μόνο πολιτικά όργανα με πολιτική ευθύνη, αλλά είναι και διοικητικοί επικεφαλής ενός δημόσιου/δημοτικού οργανισμού. Για το λόγο αυτό οφείλουν να διαχειρίζονται τις υποθέσεις του δήμου με βάση τις αρχές του ορθολογισμού και της προστασίας του δημόσιου/δημοτικού συμφέροντος και ιδίως της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της οικονομικότητας, οι οποίες επιβάλλουν την εκπλήρωση των εκ του νόμου ανατιθέμενων αρμοδιοτήτων των δήμων, με την κατά το δυνατόν ηπιότερη επιβάρυνση του προϋπολογισμού τους (βλ. ΕΛΣυν απόφ. VI Τμ. 2754/2011, πρ. Ι Τμ. 45/2011, 206/1999, 56/1995, 638/1988, πρ. IV Τμ. 50/2005, 74/2004, 86, 94, 106, 209/2003, 19, 21, 70, 105, 124/2002 κ.α.).

Η άμεση πολιτική νομιμοποίηση των αιρετών οργάνων από το εκλογικό σώμα και η απορρέουσα από αυτή ανάληψη τυχόν πολιτικών ευθυνών δεν αναιρεί την ύπαρξη και άλλων ευθυνών που συνδέεται με το γεγονός ότι οι δημοτικές αρχές ασκούν δημόσια εξουσία και είναι γνήσια διοικητικά όργανα της τοπικής διοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό στο άρθρο 102 του Συντάγματος κατοχυρώνεται η πειθαρχική ευθύνη των αιρετών δημοτικών αρχών και η επιβολή πειθαρχικών ποινών από το αρμόδιο εποπτικό όργανο, παρά το γεγονός της απουσίας ιεραρχικής εξάρτησης από το κράτος. Η επιβολή της πειθαρχικής ποινής της αργίας έως έξι μήνες ή της έκπτωσης συνδέεται, κυρίως, με τη σοβαρή παράβαση των αιρετών τους καθηκόντων ή την υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαρεία αμέλεια. Λόγω, όμως, της αιρετής ιδιότητας των δημοτικών αρχών και προκειμένου να εξασφαλιστούν εχέγγυα ανεξαρτησίας από την κεντρική εξουσία για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής, απαιτείται πάντα η σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο συγκροτείται, κατά πλειοψηφία, από δικαστές.

Η πειθαρχική ευθύνη των αιρετών είναι ανεξάρτητη, όμως, από τυχόν ύπαρξη άλλων ευθυνών που μπορεί να προκύψουν από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις τους, όπως εκείνη της αστικής ευθύνης από παράνομη ζημιογόνο πράξη ή παράλειψη σε βάρος τρίτου προσώπου ή του ίδιου του νομικού προσώπου του δήμου ή της ποινικής ευθύνης από διάπραξη ποινικών αδικημάτων, είτε συνδέονται, είτε όχι με την άσκηση των αιρετών τους

καθηκόντων ή της δημοσιονομικής ευθύνης που τυχόν φέρουν λόγω της ανάμιξής τους σε διαχειριστικά καθήκοντα.

Μάλιστα η αιρετή τους ιδιότητα και η υποχρέωση που απορρέει από αυτή, προς διασφάλιση του δημοσίου/δημοτικού συμφέροντος, μπορεί να οδηγήσει και στην επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας ή της έκπτωσης, κατά κανόνα, λόγω ποινικής καταδίκης ή την επιβολή της παύσης από τα αιρετά τους καθήκοντα, καθώς ο νομοθέτης δεν ανέχεται πράξεις ή παραλείψεις που απαξιώνουν το αιρετό αξίωμα.

Γ. Διευκολύνσεις δημοτικών συμβούλων για την άσκηση του έργου τους- Καταστατική θέση

Προκειμένου ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι να ασκήσουν με τον καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο τα καθήκοντά τους, απολαμβάνουν μια σειρά διευκολύνσεων που συνιστούν την καταστατική τους θέση, όπως αναλύεται στα **άρθρα 92 93 και 93Α του ν. 3852/2010, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν σήμερα.**

Η καταστατική θέση περιλαμβάνει ζητήματα που αφορούν:

- την καταβολή από το δήμο στους δημάρχους, αντιδημάρχους και προέδρους των δημοτικών συμβουλίων **αντιμισθίας**, δηλαδή ποσού για την κάλυψη των απαιτούμενων εξόδων διαβίωσης των αιρετών και της οικογένειάς τους, προκειμένου να ασκούν απρόσκοπτα τα καθήκοντά τους, την πρόβλεψη στους αιρετούς (δημάρχους, αντιδημάρχους) που έχουν υπαλληλική ιδιότητα **ειδικής άδειας** από την υπηρεσία τους, με δυνατότητα χορήγησής της, για όλο το διάστημα της αιρετής τους θητείας,
- την πρόβλεψη στους αιρετούς (προέδρους δημοτικών συμβουλίων) που έχουν υπαλληλική ιδιότητα ειδικής άδειας, σύμφωνα με το άρθρο 93 Α του ν. 3852/2010,
- την πρόβλεψη στους αιρετούς (δημοτικούς συμβούλους) που έχουν υπαλληλική ιδιότητα ειδικής άδειας, για τη συμμετοχή σε συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων του δήμου,
- τη λήψη **αποζημίωσης** για τη συμμετοχή των δημοτικών συμβούλων στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου,
- τη δυνατότητα **μετάθεσης ή απόσπασης** των αιρετών που έχουν υπαλληλική ιδιότητα σε υπηρεσία κοντά στο δήμο όπου έχουν εκλεγεί,
- **δαπάνες μετακίνησης** στους δημάρχους, αντιδημάρχους και δημοτικούς συμβούλους για εκτέλεση υπηρεσίας εκτός έδρας,
- **νομική υποστήριξη των αιρετών** ενώπιον δικαστηρίων ή δικαστικών αρχών, σε περίπτωση διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος τους για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

Δ. Δικαιώματα - Υποχρεώσεις δημοτικών συμβούλων

1. Δικαιώματα

- Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν απεριόριστο **δικαίωμα γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση**, αποβλέποντας πάντοτε στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των δημοτών (αρ. 68 του ν. 3852/2010).
- Κάθε δημοτικός σύμβουλος μπορεί να ζητά από τον δήμαρχο και τη δημοτική επιτροπή **πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία** που είναι χρήσιμα για την άσκηση των καθηκόντων του. Ο δήμαρχος οφείλει να παρέχει τις πληροφορίες εντός μηνός (αρ. 69 παρ. 3 του ν. 3852/2010).
- Στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων **μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές** και να λάβουν τον λόγο και οι δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα, με σχετική γραπτή δήλωσή τους στο προεδρείο, πριν την έναρξη της συνεδρίασης (άρ. 67 παρ. 6 του ν. 3852/2010).
- Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου **καλεί το δημοτικό συμβούλιο** σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης καθώς και **όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου** ανεξαρτήτως παράταξης στην οποία ανήκουν τα μέλη. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται γραπτή αίτηση στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Αν το συμβούλιο δεν προσκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή του (άρ. 67 παρ. 2^α του ν. 3852/2010).
- Στην ημερήσια διάταξη της **ειδικής συνεδρίασης λογοδοσίας εγγράφονται υποχρεωτικά τα θέματα που επιθυμεί να θέσει κάθε δημοτικός σύμβουλος**, τα οποία αφορούν στο έργο της δημοτικής αρχής, εφόσον έχουν κατατεθεί εγγράφως στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου τρεις (3) ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Κάθε δημοτικός σύμβουλος μπορεί να θέσει έως ένα (1) θέμα. Εφόσον έχουν υποβληθεί συνολικά πάνω από δέκα (10) θέματα, διενεργείται δημόσια κλήρωση από το προεδρείο για τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν και τα οποία εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη (αρ. 67 Α του ν. 3852/2010).

2. Υποχρεώσεις

- Οι δημοτικοί σύμβουλοι είναι υποχρεωμένοι να **μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και των επιτροπών του**, καθώς και να εκτελούν με επιμέλεια τα καθήκοντά τους και κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο (αρ. 68 του ν. 3852/2010).

Ειδικότερα ο δημοτικός σύμβουλος είναι υποχρεωμένος:

- να μετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου ή των επιτροπών στις οποίες είναι μέλος.
- σε σύμβουλο που απουσιάζει αδικαιολόγητα σε τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις, μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία, η πειθαρχική ποινή της αργίας και σε περίπτωση υποτροπής μπορεί να επιβληθεί η πειθαρχική ποινή της έκπτωσης από το αρμόδιο εποπτικό όργανο.
- σύμβουλος που επιθυμεί να μην εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες, πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη του δημοτικού συμβουλίου. Η απουσία αυτή μπορεί να παρατείνεται για εξαιρετικούς λόγους έως τρεις (3) μήνες, με άδεια του συμβουλίου.
- σε σύμβουλο που δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) συνεχείς μήνες, χωρίς την άδεια του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία, η πειθαρχική ποινή της αργίας ή η πειθαρχική ποινή της έκπτωσης από το αρμόδιο εποπτικό όργανο.
- Ο δημοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να μετέχει στη συζήτηση ενός θέματος ή λήψη απόφασης του δημοτικού συμβουλίου ή της δημοτικής επιτροπής, εφόσον ο ίδιος, ο/η σύζυγός του ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή πρόσωπο προς το οποίο διατηρεί στενό δεσμό, έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση των ανωτέρω είναι άκυρη. Στο μέλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση, κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, επιβάλλεται η ποινή της αργίας (άρ. 99 του ν. 3463/2006 και 75 παρ. 11 του ν. 3852/2010).
- Σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 6 περιπτώσεις α και γ του ν. **5026/2023 (Α΄45)** ο πρόεδρος και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου καθώς και ο δήμαρχος, ο αντιδήμαρχος, ο πρόεδρος και τα τακτικά μέλη της δημοτικής επιτροπής των δήμων είναι υπόχρεοι σε δήλωση περιουσιακής κατάστασης και δήλωση οικονομικών συμφερόντων στην ηλεκτρονική εφαρμογή www.pothen.gr. **Ειδικά, όσον αφορά την ανάρτηση των καταστάσεων των δημάρχων αρμόδιος φορέας ηλεκτρονικής καταχώρησης, μέσω τους ενιαίας διαδικτυακής εφαρμογής ορίζεται το Υπουργείο Εσωτερικών/Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης.** Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 61 παρ. 4 του ν. 3852/2010 ο δήμαρχος, ο αντιδήμαρχος και τα μέλη της δημοτικής επιτροπής είναι υποχρεωμένοι να **δημοσιοποιούν την ετήσια δήλωση για την περιουσιακή τους κατάσταση με ανάρτησή τους στην ιστοσελίδα του δήμου**, με την επιφύλαξη όσων στοιχείων αναγράφονται στην παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 5026/2023, κατ' ανάλογη εφαρμογή.

Ε. Η αιρετή διοίκηση του δήμου

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 4804/2021 οι δήμοι διοικούνται από το **δημοτικό συμβούλιο, τη δημοτική επιτροπή και τον δήμαρχο**.

1. Το δημοτικό συμβούλιο

1.1. Η άσκηση αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου

Το δημοτικό συμβούλιο είναι το κυρίαρχο όργανο διοίκησης του δήμου, το οποίο έχει υπέρ του το **τεκμήριο αρμοδιότητας (αρ. 65 παρ. 1 του ν. 3852/2010)**. Απόρροια του τεκμηρίου αρμοδιότητας είναι ότι το δημοτικό συμβούλιο διαθέτει γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για όλα τα θέματα που δεν ανατίθενται ρητά, εκ του νόμου, σε άλλο όργανο του δήμου, όπως τον δήμαρχο και τη δημοτική επιτροπή.

Το **δημοτικό συμβούλιο** μπορεί με απόφασή του που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων να **μεταβιβάζει στη δημοτική επιτροπή αρμοδιότητες** σχετικά με το αντικείμενό της (αρ. 65 παρ. 6 του ν. 3852/2010).

Το **δημοτικό συμβούλιο**, στο πλαίσιο της γενικής αποφασιστικής του αρμοδιότητας, μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία και με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες της δημοτικής επιτροπής (αρ.72 παρ. 2 του ν. 3852/2010)**.

Επιπλέον, η **δημοτική επιτροπή**, με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της**, μπορεί να **παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο** για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του (αρ.72 παρ. 4 του ν. 3852/2010).

Επίσης, το **δημοτικό συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του στους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων ή στα συμβούλια δημοτικών κοινοτήτων**. Για τη μεταβίβαση αρμοδιότητας απαιτείται απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του** και η οποία δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα του νομού και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου. Οι μεταβιβασθείσες αρμοδιότητες ασκούνται υποχρεωτικά μέσα στα όρια της οικείας δημοτικής κοινότητας (αρ. 84 παρ.2 του ν. 3852/2010)

Από τη δυνατότητα μεταβίβασης αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου στα όργανα διοίκησης των δημοτικών κοινοτήτων **εξαιρούνται:**

- η έκδοση κανονιστικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται βάσει του άρθρου 79 του ν. 3463/2006 ή άλλης νομοθετικής εξουσιοδότησης,
- η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,
- η σύναψη δανείων,

- η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων καθώς και η εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που διοικούν τα ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα των δήμων
- οι αποφάσεις που λαμβάνονται στη βάση ειδικών διατάξεων με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Όταν στην ημερήσια διάταξη συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν αντίστοιχες δημοτικές κοινότητες, προσκαλούνται και συμμετέχουν στη συνεδρίαση με δικαίωμα ψήφου, οι πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων και οι πρόεδροι συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων.

Τέλος, **το δημοτικό συμβούλιο**, κατόπιν εισήγησης του προέδρου του, **μπορεί να συγκροτεί επιτροπές για την επεξεργασία και την εισήγηση θεμάτων της αρμοδιότητάς του**. Στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου προεδρεύει δημοτικός σύμβουλος και μετέχουν δημοτικοί σύμβουλοι που προτείνονται από όλες τις δημοτικές παρατάξεις του δημοτικού συμβουλίου. Στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου μπορούν να μετέχουν και υπάλληλοι της αρμόδιας διεύθυνσης του δήμου, ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της επιτροπής και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων της περιοχής (70 παρ. 1 του ν. 3852/2010).

Επιπλέον, θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη του δημοτικού συμβουλίου, μπορούν να παραπεμφθούν σε επιτροπή του δημοτικού συμβουλίου για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισήγησης μετά από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του δημάρχου ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Για θέματα που εισάγει προς συζήτηση η δημοτική επιτροπή, παραπέμπονται σε επιτροπή δημοτικού συμβουλίου μόνο αν τη σχετική απόφαση λάβει η απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου (70 παρ. 4 του ν. 3852/2010).

10

1.2 Δημοτικές παρατάξεις του δημοτικού συμβουλίου

Το δημοτικό συμβούλιο απαρτίζεται από τους δημοτικούς συμβούλους, οι οποίοι ανήκουν είτε στην παράταξη του δημάρχου (παράταξη της πλειοψηφίας) είτε στις λοιπές παρατάξεις της μειοψηφίας. Οι δημοτικοί σύμβουλοι δύναται, όμως, να μην ανήκουν σε καμία παράταξη στις περιπτώσεις εκείνες που έχει μεσολαβήσει ανεξαρτητοποίηση ή διαγραφή από την παράταξή τους (αρ. 66 του ν. 3852/2010). Είναι δυνατή, όμως, η επανένταξη δημοτικού συμβούλου στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, προ-κειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη.

Η ανεξαρτητοποίηση ή η διαγραφή δημοτικού συμβούλου από την παράταξή του έχει άμεσες και αυτοδίκαιες (εκ του νόμου) συνέπειες στις ιδιότητες τις οποίες έχει αποκτήσει ο αιρετός λόγω της ιδιότητάς του ως μέλος δημοτικής παράταξης (π.χ απώλεια αξιώματος αντιδημάρχου ή μέλους δημοτικής επιτροπής ή προεδρείου). Η ανεξαρτητοποίηση ή η

διαγραφή, όμως, του δημοτικού συμβούλου από την παράταξή του δεν έχει καμία επίπτωση στα δικαιώματα που πηγάζουν από αυτή καθ'αυτή την αιρετή ιδιότητα του δημοτικού συμβούλου, την οποία αποστερείται μόνο στις συγκεκριμένες περιπτώσεις θανάτου, παραίτησης ή έκπτωσης από το αιρετό του αξίωμα.

Στο ερώτημα εάν τα μέλη μιας δημοτικής παράταξης μπορούν να ανεξαρτητοποιηθούν όλα από την παράταξή τους, η απάντηση είναι θετική. Το γεγονός αυτό, όμως, θα είχε άμεσες επιπτώσεις στα δικαιώματα της παράταξης, όπως για παράδειγμα στις έδρες που δικαιούνται στη δημοτική επιτροπή, στη συμμετοχή της παράταξης στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου ή τη δυνατότητα να προτείνει τη συμπλήρωση της ημερήσιας διάταξης με επείγοντα θέματα πριν από τη δημοσίευση της πρόσκλησης σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

Αντίθετα, η διαγραφή όλων των δημοτικών συμβούλων από μια δημοτική παράταξη δεν είναι δυνατή. Όπως ρητά προβλέπεται στο νόμο (αρ.66 παρ. 5 του ν. 3852/2010), η διαγραφή μέλους της δημοτικής παράταξης έχει ως πρώτη προϋπόθεση έναν ελάχιστο αριθμό μελών, τουλάχιστον 3 μέλη. Επιπλέον απαιτείται μια ισχυρή πλειοψηφία των 2/3 των μελών της παράταξης και τέλος δεν είναι δυνατή η διαγραφή του επικεφαλής της παράταξης.

Σε κάθε περίπτωση η διαγραφή δημοτικού συμβούλου από την παράταξή του είναι εκτελεστή πράξη και πρέπει να αιτιολογείται.

Τέλος, δημοτικοί σύμβουλοι που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από τις δημοτικές παρατάξεις με τις οποίες έχουν εκλεγεί δεν μπορούν να δημιουργήσουν δική τους δημοτική παράταξη. Ομοίως, δεν μπορούν να προσχωρήσουν σε άλλη παράταξη από αυτήν με την οποία έχει εκλεγεί (αρ. 66 παρ. 6 του ν. 3852/2010).

11

2. Ο Δήμαρχος

2.1 Οι πολλαπλοί ρόλοι του Δημάρχου

Ο δήμαρχος είναι ο επικεφαλής της δημοτικής αρχής και επικεφαλής και μέλος της πλειοψηφούσας δημοτικής παράταξης. Στο πρόσωπό του πραγματώνονται πολλαπλοί ρόλοι με **πολιτική και διοικητική διάσταση**.

Ως **επικεφαλής της δημοτικής αρχής** ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντα του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας (αρ.58 του ν. 3852/2010).

Ως **εκπρόσωπος του νομικού προσώπου** του δήμου, εκπροσωπεί τον δήμο ενώπιον των δικαστικών αρχών και κάθε άλλης δημόσιας αρχής και υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο δήμος.

Ως κατ'εξοχήν **εκτελεστικό όργανο**, εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου και της δημοτικής επιτροπής. Για την εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων δεν υπέχει αστική, ποινική και πειθαρχική ευθύνη, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί. Αντιθέτως, η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.

Ως **προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου** εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου στους δημοτικούς υπαλλήλους.

Ως **διατάκτης** αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Ο δήμαρχος δεν θεωρείται υπόλογος (εκτός και εάν ενεργήσει πράξεις διαχείρισης) και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

Ως **κατ'εξαιρέση αποφασιστικό όργανο** μπορεί να αποφασίσει για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της δημοτικής επιτροπής όταν δημιουργηθεί άμεσος και προφανής κίνδυνος ή απειλείται άμεση ζημία των δημοτικών συμφερόντων από την αναβολή λήψης απόφασης. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να υποβάλει προς έγκριση τη σχετική απόφαση του κατά την επόμενη συνεδρίαση της δημοτικής επιτροπής (58 παρ. 2 του ν. 3852/2010).

Ως **διοικητικό όργανο** εκδίδει τις άδειες που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες του δήμου και εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών, καθώς και τις βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας.

12

2.2. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων

Το έργο του δημάρχου επικουρούν οι αντιδήμαρχοι (αρ. 59 του ν. 3852/2010) και οι εντεταλμένοι δημοτικοί σύμβουλοι (άρ. 58 παρ. 1 περίπτ. ι του ν. 3852/2010). **Στους αντιδημάρχους ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και μπορεί να τους εξουσιοδοτεί για την υπογραφή εγγράφων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του δημάρχου. Στους εντεταλμένους δημοτικούς συμβούλους δεν μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες αλλά μπορεί να τους εξουσιοδοτεί για την υπογραφή εγγράφων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του δημάρχου (αρ. 88 του ν. 3463/2006).**

Οι αντιδήμαρχοι είναι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν υποχρεωτικά στην παράταξη του δημάρχου και στους οποίους ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάσει συγκεκριμένες αρμοδιότητες, καθ' ύλη και κατά τόπο.

Ο δήμαρχος με απόφασή του, που έχει τον χαρακτήρα κανονιστικής πράξης, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες σε αντιδήμαρχο με ρητή αναφορά στο όνομά του ως αποδέκτη συγκεκριμένης αρμοδιότητας. Στην περίπτωση αυτή η εκχώρηση της αρμοδιότητας στον

συγκεκριμένο αντιδήμαρχο είναι προσωπική, με αποτέλεσμα η μετέπειτα μεταβολή του προσώπου του αντιδημάρχου να την καθιστά ανίσχυρη.

Αντίθετα, όταν η εκχώρηση της αρμοδιότητας σε αντιδήμαρχο είναι απρόσωπη, όταν δηλαδή η μεταβίβαση της αρμοδιότητας αφορά για παράδειγμα τον αντιδήμαρχο οικονομικών, χωρίς να κατονομάζεται, τότε η μεταβίβαση της αρμοδιότητας εξακολουθεί να ισχύει, ανεξαρτήτως των μεταβολών στα πρόσωπα των αντιδημάρχων που ορίζονται στη θέση αυτή. Στις περιπτώσεις αυτές η κανονιστική πράξη της μεταβίβασης αρμοδιοτήτων εξακολουθεί να ισχύει μέχρι να τροποποιηθεί ή να ανακληθεί από τον δήμαρχο.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Κωδ. Διοικ. Διαδικ, με την πράξη μεταβίβασης αρμοδιότητας η αρμοδιότητα ασκείται αποκλειστικά από το όργανο στο οποίο μεταβιβάστηκε η αρμοδιότητα, εκτός αν οι σχετικές διατάξεις ορίζουν ότι, παράλληλα, μπορεί να ασκείται και από το όργανο που τη μεταβίβασε. Το άρθρο 59 παρ. 1 και 3 του ν. 3852/2010, δεν προβλέπει τη δυνατότητα της εκ παραλλήλου άσκησης αρμοδιότητας και από το Δήμαρχο για τις αρμοδιότητες που μεταβιβάζει, οπότε η αρμοδιότητα που μεταβιβάζεται από τον δήμαρχο, σε αντιδήμαρχο ασκείται αποκλειστικά από τον αντιδήμαρχο. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται ακόμη περισσότερο και από την διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010. Στην εν λόγω παράγραφο ορίζεται ότι αν ο αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητές του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο ή, αν δεν έχει οριστεί τέτοιος, ο ίδιος ο δήμαρχος. Επομένως και από την εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι δεν είναι δυνατή η παράλληλη ή από κοινού άσκηση μιας αρμοδιότητας που έχει μεταβιβαστεί και από τον δήμαρχο και από τον αντιδήμαρχο.

13

Λόγω, όμως, της προβλεπόμενης από την ανωτέρω διάταξη «αντίστροφης αναπλήρωσης», είναι δυνατόν ο δήμαρχος να ασκήσει την αρμοδιότητα που έχει μεταβιβάσει σε αντιδήμαρχο, με ρητή αναφορά στο σώμα της διοικητικής πράξης της απουσίας ή της ύπαρξης κωλύματος του αντιδημάρχου, ώστε να αποφεύγεται περίπτωση παράλληλης ή από κοινού άσκησης αρμοδιότητας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, **οι εκδοθείσες αποφάσεις των αντιδημάρχων** στους οποίους **ο δήμαρχος έχει μεταβιβάσει αρμοδιότητες** έχουν την ακόλουθη μορφή:

- i. Στο προοίμιο της απόφασης αναγράφεται η φράση «ΑΠΟΦΑΣΗ» και στη συνέχεια ακολουθεί η φράση ο «**ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ**», καθώς είναι το όργανο στο οποίο έχει μεταβιβαστεί η άσκηση της αρμοδιότητας.
- ii. Στη συνέχεια και μετά τη φράση «Έχοντας υπόψη» ακολουθούν οι διατάξεις που καθορίζουν την αρμοδιότητα για την έκδοση της πράξης καθώς και η κανονιστική πράξη του δημάρχου με την οποία έχει μεταβιβάσει την άσκηση της αρμοδιότητας στον αντιδήμαρχο.

iii. Στο τέλος του εγγράφου αναγράφεται το όνομα του εκδίδοντος οργάνου, στο οποίο έχει μεταβιβαστεί η αρμοδιότητα, δηλαδή το όνομα του αντιδημάρχου.

iv. Τυχόν παράλειψη αναγραφής της κανονιστικής πράξης μεταβίβασης αρμοδιότητας στο προοίμιο των διατάξεων δεν επιφέρει ακυρότητα της πράξης.

Σχήμα 1. Μεταβίβαση αρμοδιότητας

Θέμα	
ΑΠΟΦΑΣΗ	
Ο ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ	
Έχοντας υπόψη:	
	Υπογραφή
	(Το όργανο στο οποίο έχει μεταβιβαστεί η αρμοδιότητα) Ο Αντιδήμαρχος

2.3. Εξουσιοδότηση υπογραφής

Ο δήμαρχος μπορεί, επίσης, για τη διευκόλυνση του διοικητικού έργου του να **εξουσιοδοτεί** αντιδημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, προέδρους συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, πρόεδρους δημοτικής κοινότητας, τον γενικό του γραμματέα, τους προϊσταμένους των δημοτικών υπηρεσιών ή άλλους μόνιμους υπαλλήλους του δήμου να **υπογράφουν αντί αυτού ορισμένες πράξεις (εξουσιοδότηση υπογραφής)**. Η εξουσιοδότηση υπογραφής από τον δήμαρχο προς τα ανωτέρω πρόσωπα παρέχεται με την έκδοση κανονιστικής πράξης.

14

Η εξουσιοδότηση υπογραφής είναι η εντολή που δίνεται από ένα όργανο, με ειδική πράξη του, σε άλλο όργανο να υπογράψει αντί αυτού ορισμένες πράξεις. Οι πράξεις αυτές αν και φέρουν την υπογραφή του εξουσιοδοτούμενου οργάνου, θεωρούνται πράξεις του οργάνου που έδωσε την εξουσιοδότηση. Ο δήμαρχος που παρέχει την εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί να υπογράψει ο ίδιος τις πράξεις αντί του οργάνου που έχει λάβει την εξουσιοδότηση υπογραφής.

Η κανονιστική πράξη της εξουσιοδότησης υπογραφής, εφόσον συνδέεται με συγκεκριμένο πρόσωπο, είναι ανίσχυρη σε περίπτωση που το συγκεκριμένο πρόσωπο χάσει την ιδιότητα βάσει της οποίας έχει εξουσιοδοτηθεί για υπογραφή.

Αντίθετα, η κανονιστική πράξη εξουσιοδότησης υπογραφής εξακολουθεί να ισχύει μέχρι να καταργηθεί από μεταγενέστερη όμοιά της, εφόσον η εκχώρηση του δικαιώματος υπογραφής έχει δοθεί σε όργανο διοίκησης στο οποίο προβλέπεται η δυνατότητα εξουσιοδότησης υπογραφής και όχι κατ' ανάγκη σε μεμονωμένο πρόσωπο.

Οι εκδοθείσες αποφάσεις των αντιδημάρχων ή άλλων διοικητικών οργάνων τους οποίους ο δήμαρχος έχει εξουσιοδοτήσει να υπογράψουν αντί αυτού και με εντολή του έχουν την ακόλουθη μορφή:

- i. Στο προοίμιο της απόφασης αναγράφεται η φράση «ΑΠΟΦΑΣΗ» και στη συνέχεια ακολουθεί η φράση ο «**ΔΗΜΑΡΧΟΣ**», καθώς είναι το όργανο στο οποίο ο νόμος έχει προβλέψει ευθέως την άσκηση της αρμοδιότητας.
- ii. Στη συνέχεια και μετά τη φράση «Έχοντας υπόψη» ακολουθούν οι διατάξεις που καθορίζουν την αρμοδιότητα για την έκδοση της πράξης, καθώς και η πράξη του δημάρχου με την οποία έχει εξουσιοδοτήσει τον αντιδήμαρχο ή άλλο προβλεπόμενο από το άρθρο 88 του ν. 3463/2006 όργανο διοίκησης προς υπογραφή.
- iii. Στο τέλος του εγγράφου αναγράφεται το όνομα του εκδίδοντος οργάνου, το οποίο έχει εξουσιοδοτηθεί προς υπογραφή.
- iv. Τυχόν παράλειψη αναγραφής της κανονιστικής πράξης εξουσιοδότησης υπογραφής στο προοίμιο των διατάξεων δεν επιφέρει ακυρότητα της πράξης.

Σχήμα 2. Εξουσιοδότηση υπογραφής

Θέμα	
ΑΠΟΦΑΣΗ	
Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ	
Έχοντας υπόψη:	
	Υπογραφή
	(Το όργανο το οποίο έχει λάβει την εντολή εξουσιοδότησης υπογραφής) Με εντολή Δημάρχου Ο Αντιδήμαρχος ή Ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου ή άλλο όργανο διοίκησης που έχει εξουσιοδοτηθεί

2.4. Αναπλήρωση δημάρχου

Κατ' εξαίρεση τις αρμοδιότητες του δημάρχου μπορεί να ασκήσει άλλος δημοτικός σύμβουλος, κατά **κανόνα αντιδήμαρχος**, σε ρητά προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις απουσίας οι οποίες επιβάλλουν την **αναπλήρωσή του**. **Η απουσία δε του δημάρχου μπορεί να είναι** είτε **προσωρινή**, λόγω ταξιδιού ή ασθένειας ή επιβολής αργίας (είτε ως πειθαρχική

ποινή ή διοικητικό μέτρο) ή λόγω σύγκρουσης συμφερόντων, είτε **μόνιμη**, λόγω παραίτησης, έκπτωσης ή θανάτου του δημάρχου και στις περιπτώσεις αυτές διαρκεί μέχρι την εκλογή νέου δημάρχου.

Σε όλες τις περιπτώσεις αναπλήρωσης του δημάρχου το πρόσωπο που αναπληρώνει τον δήμαρχο φέρει **την αποκλειστική ευθύνη των πράξεων που υπογράφει**. Στο πλαίσιο αυτό στις αποφάσεις που υπογράφονται από το πρόσωπο που αναπληρώνει τον δήμαρχο πρέπει να αναγράφεται ρητά στο προοίμιο της πράξης ότι εφαρμόζονται οι διατάξεις της αναπλήρωσης. Η αναγραφή αυτή είναι επιτακτική ιδίως σε εκείνες τις περιπτώσεις που το πρόσωπο που αναπληρώνει τον δήμαρχο έχει εξουσιοδοτηθεί παράλληλα να υπογράφει και κατ' εντολή του δημάρχου, καθώς η υπογραφή κατ' εξουσιοδότηση δεν καθιστά το εξουσιοδοτούμενο όργανο αποκλειστικά υπεύθυνο.

Βάσει των διατάξεων του άρθρου **89 του ν. 3463/2006** η αναπλήρωση του δημάρχου δομείται στη βάση τριών περιπτώσεων, ήτοι:

α. Ο Δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται

Η περίπτωση που ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται να ασκήσει τα καθήκοντά του αφορά συνήθεις περιπτώσεις απουσίας, όπως λόγω ταξιδιού ή ασθένειας. Στην περίπτωση αυτή ο δήμαρχος αναπληρώνεται από τον αντιδήμαρχο που έχει οριστεί ως αναπληρωτής με την κανονιστική απόφαση ορισμού του ως αντιδήμαρχος. Όταν ο αντιδήμαρχος που έχει οριστεί απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο και, αν δεν υπάρχει, σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από τον δήμαρχο. Αν δεν ορισθεί σύμβουλος, καθήκοντα δημάρχου ασκεί ο σύμβουλος που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

16

Επισημαίνεται ότι όπως προβλέπεται στην παρ. 5 του άρθρου 61 του ν. 3852/2010 ο δήμαρχος και ο αντιδήμαρχος **δεν επιτρέπεται να απουσιάσουν περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες συνολικά κάθε χρόνο, χωρίς άδεια του δημοτικού συμβουλίου**. Η απουσία αυτή μπορεί να παρατείνεται για εξαιρετικούς λόγους, έως τρεις (3) μήνες, με άδεια του δημοτικού συμβουλίου, το οποίο, όμως, δεν υποχρεούται για τη χορήγησή της.

Σε περίπτωση ανυπαίτιας, φυσικής ή λόγω ανωτέρας βίας, αδυναμίας του δημάρχου να ζητήσει άδεια από το δημοτικό συμβούλιο, αυτό μπορεί να τη χορηγήσει αυτεπαγγέλτως με αιτιολογημένη απόφαση, καθώς κάτι τέτοιο επιβάλλεται για λόγους τάξης, δεοντολογίας και εύρυθμης λειτουργίας του δήμου. Στην περίπτωση αυτή ο αντιδήμαρχος που ορίζεται στην απόφαση του δημάρχου, μπορεί να τον αναπληρώσει και μετά το τετράμηνο του κωλύματος ή της απουσίας, όχι όμως πέραν από τη θητεία του αντιδημάρχου ή τον χρόνο αναπλήρωσης που έχει ορισθεί με τη απόφαση αναπλήρωσης.

β. Ο Δήμαρχος τίθεται σε αργία, είτε ως πειθαρχική ποινή είτε ως διοικητικό μέτρο

Στην περίπτωση που ο δήμαρχος τίθεται σε αργία, είτε ως πειθαρχική ποινή είτε ως διοικητικό μέτρο, αναπληρώνεται από τον αντιδήμαρχο, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται, για την περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του αντιδημάρχου, αναπληρωτής ένας από τους αντιδημάρχους ή δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού. Ακολουθεί στη συνέχεια η έκδοση διαπιστωτικής πράξης από τον Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αν ο δήμαρχος, έχει τεθεί σε αργία, την αντιμισθία του λαμβάνουν οι αναπληρωτές του. Αν ο αναπληρωτής είναι αντιδήμαρχος λαμβάνει αντιμισθία από ένα μόνο αξίωμα.

γ. Αναπλήρωση Δημάρχου μέχρι την εκλογή νέου Δημάρχου

Στην περίπτωση που ο δήμαρχος παραιτηθεί, εκπέσει, αποβιώσει ή η θέση μείνει κενή και μέχρι να εκλεγεί νέος, αναπληρώνεται από τον σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση (αρ. 60 παρ. 5 του ν. 3852/2010) . Ακολουθεί στη συνέχεια η έκδοση διαπιστωτικής πράξης από τον Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Επισημαίνεται ότι ο παραιτηθείς δήμαρχος μπορεί να καταλάβει τη θέση του δημοτικού συμβουλίου που εκλέγεται νέος δήμαρχος και στην περίπτωση αυτή θεωρείται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης δημοτικός σύμβουλος της παράταξής του.

δ. Αναπλήρωση λόγω σύγκρουσης συμφερόντων

Σε περίπτωση όπου τα ιδιωτικά συμφέροντα του δημάρχου ή συγγενή του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας συγκρούονται με τα συμφέροντα του δήμου, ο δήμαρχος υποχρεούται να απέχει και τα αντίστοιχα καθήκοντα ασκεί αντιδήμαρχος ή σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο. Η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι εκδοθείσες αποφάσεις του αναπληρωτή του δημάρχου έχουν την ακόλουθη μορφή:

α. Στο προοίμιο της απόφασης αναγράφεται η φράση «ΑΠΟΦΑΣΗ» και στη συνέχεια ακολουθεί η φράση ο «**Αναπληρωτής του Δημάρχου**».

β. Στη συνέχεια και μετά τη φράση «Έχοντας υπόψη» ακολουθούν οι διατάξεις που καθορίζουν την αρμοδιότητα για την έκδοση της πράξης, καθώς και η εκάστοτε πράξη με την οποία ο υπογράφων έχει οριστεί ως αναπληρωτής του δημάρχου καθώς και μνεία ότι υπάρχει ανάγκη αναπλήρωσης.

γ. Στο τέλος του εγγράφου αναγράφεται το όνομα του εκδίδοντος οργάνου, το οποίο αναπληρώνει νομίμως τον δήμαρχο.

Σχήμα 3. Υπογραφή Αναπληρωτή του Δημάρχου

Θέμα	
ΑΠΟΦΑΣΗ	
Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ	
Έχοντας υπόψη:	
	Υπογραφή
	(Το όργανο το οποίο αναπληρώνει τον Δήμαρχο) Ο Αναπληρωτής του Δημάρχου Ο Αντιδήμαρχος

2.5. Εντεταλμένοι δημοτικοί σύμβουλοι – ομάδες εργασίας

Σε μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τους ονομαζόμενους ως **εντεταλμένους**, ο δήμαρχος μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την **εποπτεία και το συντονισμό** συγκεκριμένων δράσεων του δήμου (αρ. 58 παρ. 1 περ. ι του ν. 3852/2010). Επιπλέον, στους εντεταλμένους συμβούλους ο δήμαρχος μπορεί να τους αναθέτει δικαίωμα υπογραφής σύμφωνα με το άρθρο 88 του ΚΔΚ περί εξουσιοδότησης υπογραφής. Η ανάθεση δε της **εποπτείας και του συντονισμού** συγκεκριμένων δράσεων του δήμου δεν ισοδυναμεί με μεταβίβαση αρμοδιότητας.

18

Οι εντεταλμένοι δημοτικοί σύμβουλοι παρίστανται και στην ειδική συνεδρίαση λογοδοσίας δημοτικής αρχής για θέματα που αποτελούν αντικείμενο ευθύνης τους (αρ. 67 Α παρ. 2 του ν. 3852/2010).

Τέλος, ο δήμαρχος, για την προώθηση του έργου του, μπορεί, επιπλέον, να συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του δημοτικού συμβουλίου, υπαλλήλους του δήμου, υπαλλήλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη **μελέτη και επεξεργασία θεμάτων** του δήμου, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.

3. Η Δημοτική επιτροπή

Η δημοτική επιτροπή αποτελεί αιρετό συλλογικό όργανο διοίκησης του δήμου, η οποία συγκροτείται από δημοτικούς συμβούλους που εκπροσωπούν σε καθορισμένο στο νόμο αριθμό την παράταξη του δημάρχου και τις παρατάξεις της μειοψηφίας στο σύνολό της. Λειτουργεί για συγκεκριμένη θητεία, μετά από τη διεξαγωγή των δημαιρεσιών και ασκεί τις αρμοδιότητες που ασκούσε η οικονομική επιτροπή, η επιτροπή ποιότητας ζωής και η εκτελεστική επιτροπή τις οποίες και αντικαθιστά.

Η δημοτική επιτροπή ασκεί αποφασιστικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες με αντικείμενο που σχετίζεται με τον έλεγχο και την παρακολούθηση της οικονομικής και διοικητικής λειτουργίας του δήμου καθώς και την ανάδειξη της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Το δημοτικό συμβούλιο δεν απεκδύεται οριστικά των αρμοδιοτήτων της δημοτικής επιτροπής, καθώς, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες της δημοτικής επιτροπής.

Επιπλέον, η δημοτική επιτροπή με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

4. Όργανα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης - Μονομελή και συλλογικά όργανα των Δημοτικών Κοινοτήτων

4.1 Όργανα διοίκησης δημοτικών κοινοτήτων

Ο δήμος αποτελείται από ενδοδημοτικές μονάδες διοίκησης, τις δημοτικές κοινότητες. Τα όργανα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης διοικούνται από αιρετά όργανα που αναδείχθηκαν από το συνδυασμό των υποψήφιων δημάρχων και έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες για θέματα που αφορούν τη συγκεκριμένη δημοτική κοινότητα.

Οι δημοτικές κοινότητες έως και 200 μόνιμους κατοίκους διοικούνται από τον πρόεδρο της δημοτικής κοινότητας και οι δημοτικές κοινότητες άνω των 200 μόνιμων κατοίκων διοικούνται από το συμβούλιο δημοτικής κοινότητας και τον πρόεδρο του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας. Η θητεία των ανωτέρω οργάνων εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου.

Ο πρόεδρος της δημοτικής κοινότητας και το συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας ασκούν συγκεκριμένες αρμοδιότητες κυρίως, γνωμοδοτικού χαρακτήρα, που ορίζονται ρητά στο νόμο και οι οποίες ασκούνται στα όρια της συγκεκριμένης δημοτικής κοινότητας.

Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 1.1, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του στους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων ή στα συμβούλια δημοτικών κοινοτήτων

Ο δήμαρχος μπορεί, επίσης, με απόφασή του που δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου, να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στους προέδρους ή τα συμβούλια δημοτικών κοινοτήτων.

Αν για οποιονδήποτε λόγο ο πρόεδρος ή το συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας δεν ασκεί τις αρμοδιότητές του, τις ασκεί ο δήμος με τα αρμόδια όργανά του. Το δημοτικό συμβούλιο εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη μετά από σχετική εισήγηση του δημάρχου ή του τυχόν κατά τόπο αρμόδιου ορισμένου αντιδημάρχου.

4.2 Διευκολύνεις συμβούλων και προέδρων δημοτικής κοινότητας για την άσκηση των αιρετών καθηκόντων τους

Στον **πρόεδρο δημοτικής κοινότητας** με πληθυσμό έως διακόσιους κατοίκους (200) καθώς και στον **πρόεδρο συμβουλίου δημοτικής κοινότητας** με πληθυσμό άνω των διακοσίων (200) κατοίκων παρέχονται από τον δήμο **έξοδα κίνησης** για την άσκηση των καθηκόντων τους, βάσει της χιλιομετρικής απόστασης από την έδρα του δήμου.

Οι πρόεδροι συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων άνω των 2.000 κατοίκων που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα μπορούν με αίτησή τους να λαμβάνουν **ειδική άδεια εξήντα (60) ημερών**, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής άδειας από τη δουλειά τους, με πλήρεις αποδοχές.

Αντίστοιχα οι πρόεδροι συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων κάτω των 2.000 κατοίκων και οι πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων έως 200 κατοίκους που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα μπορούν με αίτησή τους να λαμβάνουν **ειδική άδεια τριάντα ημερών (30) ημερών**, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής άδειας από τη δουλειά τους, με πλήρεις αποδοχές.

Οι σύμβουλοι δημοτικής κοινότητας και οι πρόεδροι δημοτικής κοινότητας και συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, με υπαλληλική ιδιότητα, έχουν τη δυνατότητα **μετάθεσης ή απόσπασης** σε υπηρεσία κοντά στο δήμο όπου έχουν εκλεγεί.

4.3 Μη ένταξη συμβούλων και προέδρων δημοτικής κοινότητας σε δημοτικές παρατάξεις

20

Σε αντίθεση με τους δημοτικούς συμβούλους, **οι σύμβουλοι δημοτικής κοινότητας δεν είναι μέλη δημοτικής παράταξης**, όμως, **μπορούν**, με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, **να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί**. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμά του. Η μη αποδοχή ή η απώλεια του αξιώματος του προέδρου δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας μέλους του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας.

Παρά τη δυνατότητα ανεξαρτητοποίησης, **ο νομοθέτης δεν προβλέπει δυνατότητα διαγραφής συμβούλου δημοτικής κοινότητας από το συνδυασμό με τον οποίο έχει εκλεγεί**. Συνεπώς οποιαδήποτε τέτοια ενέργεια δεν έχει καμία διοικητική συνέπεια παρά μόνο πολιτικό περιεχόμενο.

4.4 Λειτουργία του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας

Η λειτουργία του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας ακολουθεί κατά βάση τους κανόνες λειτουργίας των συλλογικών διοικητικών οργάνων και ως προς τη λήψη απόφασης ακολουθεί τους κανόνες λήψης απόφασης του δημοτικού συμβουλίου.

Σε αντίθεση, όμως, με το δημοτικό συμβούλιο, το συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας συνεδριάζει μόνο δια ζώσης, ενώ για την επίτευξη απαρτίας απαιτείται η παρουσία των 2/3 των μελών του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας.

Αν ο πρόεδρος του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας παραλείπει αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς μήνες ή δύο (2) συνεχείς φορές να συγκαλέσει το συμβούλιο δημοτικής κοινότητας μπορεί να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμα κατά την προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία.

Οι αποφάσεις των οργάνων των δημοτικών κοινοτήτων με τις οποίες διατυπώνονται οι προτάσεις για τα θέματα της αρμοδιότητάς τους, διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη λήψη τους. **Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη των αρμόδιων οργάνων του δήμου τα οποία οφείλουν να τις μελετήσουν και να ενημερώσουν σχετικά για κάθε θέμα το αρμόδιο όργανο της δημοτικής κοινότητας μέσα σε ένα (1) μήνα.**

Σε κάθε περίπτωση, τα αρμόδια όργανα του δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο της δημοτικής κοινότητας ή του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας για τα μέτρα που λαμβάνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις των οργάνων της δημοτικής κοινότητας.

Στους προέδρους και στα συμβούλια των δημοτικών κοινοτήτων αποστέλλεται αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και των άλλων αιρετών συλλογικών οργάνων του δήμου.

21

Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν αποκλειστικά δημοτική κοινότητα του δήμου προσκαλείται και ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο πρόεδρος της αντίστοιχης δημοτικής κοινότητας, ο οποίος, στην περίπτωση αυτή, μετέχει στη συζήτηση με δικαίωμα ψήφου.

5. Συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης

Ο Συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης αποτελεί θεσμό διαμεσολάβησης μεταξύ των πολιτών, των επιχειρήσεων και του δήμου, αποσκοπώντας στον έγκαιρο εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση φαινομένων κακοδιοίκησης, στη διασφάλιση της αμεροληψίας των δημοτικών αρχών και στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών του δήμου.

Ο νομοθέτης προβλέπει την επιλογή του διαμεσολαβητικού αυτού οργάνου από τα δημοτικά συμβούλια δήμων άνω των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων, καθώς και των νησιωτικών δήμων. **Ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης δεν μπορεί να επιλεγεί αιρετός δήμου, περιφέρειας ή βουλευτής.**

Η διαδικασία για την επιλογή του συμπαραστάτη γίνεται εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και επιλέγεται με απόφαση η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Η

ανωτέρω δίμηνη προθεσμία είναι μεν ενδεικτική, αλλά δεν θα πρέπει να ξεπερνά ένα εύλογο χρονικό διάστημα, πέραν του προβλεπόμενου διμήνου. Ωστόσο, λόγω της μακρόχρονης διοικητικής πρακτικής που έχει εδραιωθεί από το έτος 2011 και της ανάγκης πλήρωσης της θέσης του Συμπαραστάτη προς διευκόλυνση των πολιτών, είναι δυνατή η επαναπροκήρυξη της θέσης του Συμπαραστάτη κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η επιλογή του στις προβλεπόμενες στο νόμο συνεδριάσεις.

Ως προς το αξίωμα του συμπαραστάτη του δημότη ισχύουν τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα των αιρετών των δήμων. Η θητεία του συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με την αντιμισθία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Ως προς την καταστατική θέση και τις ευθύνες του συμπαραστάτη ισχύουν οι σχετικές διατάξεις για τους δημοτικούς συμβούλους.

Στ. Τοπικό δημοψήφισμα

Αποφάσεις σχετικές με την άσκηση αρμοδιοτήτων των δήμων μπορούν να ληφθούν και με τη διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος. Την **πρωτοβουλία** για τη διενέργειά του μπορεί να την έχει είτε το **δημοτικό συμβούλιο**, μετά από απόφασή του που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του, ή μετά από **αίτηση εγγεγραμμένων εκλογέων** του οικείου δήμου ο αριθμός των οποίων δεν μπορεί να είναι μικρότερος του δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού αριθμού των εγγεγραμμένων εκλογέων.

22

Το δημοψήφισμα μπορεί να έχει **αποφασιστικό ή συμβουλευτικό χαρακτήρα**. Όταν το αντικείμενο του δημοψηφίσματος δεν ανάγεται στην αποφασιστική αρμοδιότητα του οικείου δήμου, έχει υποχρεωτικά συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Δημοψήφισμα μπορεί να προκηρύσσεται για κάθε θέμα, εκτός από ζητήματα σχετικά με την εθνική ασφάλεια, την εξωτερική πολιτική, τη μεταναστευτική πολιτική, την ερμηνεία και εφαρμογή διεθνών συνθηκών, ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και λατρείας ή τη θεσμική οργάνωση όλων των γνωστών θρησκειών. Επίσης δημοψήφισμα δεν μπορεί να προκηρυχθεί για θέματα δημοσιονομικής διαχείρισης του οικείου δήμου, επιβολής τελών, ανακαθορισμού του αριθμού και των ορίων των δήμων και των δημοτικών κοινοτήτων.

Δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για την ανάδειξη των μελών του εθνικού ή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, για την ανάδειξη των αυτοδιοικητικών αρχών ή για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σε εθνικό επίπεδο. Δημοψήφισμα δεν επιτρέπεται, επίσης, να διεξαχθεί κατά το ημερολογιακό έτος της διενέργειας των εκλογών για την ανάδειξη των αυτοδιοικητικών αρχών.

Το δημοψήφισμα προκηρύσσεται με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Με την απόφαση αυτή προσδιορίζεται επίσης το ερώτημα ή τα ερωτήματα που πρόκειται να τεθούν σε ψηφοφορία και οι εναλλακτικές απαντήσεις που θα τεθούν υπόψη των εκλογέων, η ημερομηνία διεξαγωγής της ψηφοφορίας, ο χαρακτήρας του προκηρυσσόμενου δημοψηφίσματος ως αποφασιστικού ή συμβουλευτικού, **το ύψος της προκαλούμενης δαπάνης, η οποία βαρύνει το δήμο** που προκηρύσσει το δημοψήφισμα, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Τέλος, η απόφαση για την προκήρυξη δημοτικού δημοψηφίσματος κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, καθώς και στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

****

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Αντωνίου Δημήτρης	213 1364346
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

23

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr/apokentromeni-dioikisiaytodiokisi/thesmika-themata-organosis-kai-leitourgias-dimon>

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ

Αποδέκτες:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας

2. Δήμοι της Χώρας

Κοινοποίηση:

1. Κ.Ε.Δ.Ε.

2. Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού

2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού

3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης

4. Διευθύνσεις Υπουργείου Εσωτερικών